

## اندیشه

عضو هیئت‌علمی جامعه المصطفی مطرح‌کرد:

# حضرت عباس (ع)تجسم بی‌همتای ادب، شجاعت وعصمت اختیاری در سایه امامت

**او علم را از وجود مقدس امیرالمؤمنین گرفته و چشیده بود**

می‌دهد بسیار مستعد بوده و از این ظرفیت ارزشمند نهایت استفاده را برده است.

این کارشناس علوم دینی سپس افزود: پدر حضرت عباس، امیرالمؤمنین علی علیه‌السلام بوده که بعد از نبی صلوات‌الله علیه و آله برترین مخلوق خدا بوده، مادرش هم فاطمه کلایبه بوده که خاندانش به شجاعت و برتری مشهور بودند. عقیل برادر حضرت امیر (ع) که به نسابه عرب (نسب‌شناسی) معروف بوده او را از یک خاندان شایسته انتخاب می‌کند و به همسری امیرالمؤمنین (ع) درمی‌آید.

تا وقتی **امیر مؤمنان** در قید حیات بوده حضرت عباس هیچ نام و نشانی از خود در باب اخلاق، سیاست، شجاعت و علم مطرح نمی‌کند، در زمان امام حسن مجتبی نیز همین‌طور و در زمان اباعبدالله الحسین نیز همین‌گونه بوده؛ یعنی مطیع و تابع محض، بنابراین کمتر مطلبی از آن وجود مقدس در تاریخ به چشم می‌خورد. این مطیع بودن و خود را مطرح نکردن، همان ادبی است که حضرت عباس به آن شهره شده است.

■ **خانواده مادری عباس شجاع و نامدار بودند**
حجت‌الاسلام والمسلمین احمدی در جمع‌بندی این بخش از سخنان خود با این بیان که خانواده مادری حضرت عباس شجاع، شایسته و نامدار بودند، خاطرنشان کرد: حضرت عباس علیه‌السلام از هر دو طرف نام‌آور بوده و اگرچه برتری فاطمه کلایبه به برتری بانوی دو عالم فاطمه زهرا علیها‌السلام نمی‌رسد اما زنی شایسته بوده. این نکته را هم اضافه کنم که هیچ زنی در عالم به پای حضرت صدیقه طاهره (س) نمی‌رسد و مقام هیچ‌کس با ایشان قابل قیاس نیست.

وی گفت: نکته‌ای که در مورد حضرت عباس علیه‌السلام بسیار مهم بوده و کمتر به آن اشاره می‌شود این است که ایشان با سه امام معصوم زندگی کرده؛ حضرت امیرالمؤمنین، امام حسن مجتبی و امام حسین علیهم‌السلام. حضرت عباس در برابر ائمه همواره مطیع بوده و با ادب سرشاری که از او در تاریخ به یادگار مانده، هیچ‌گاه خود را مطرح نکرده است.

■ **ابوالفضل العباس خودش را مطرح نکرد، بنابراین کمتر مطلبی از او به یادگار مانده**

عضو هیئت‌علمی گروه اندیشه تاریخ جامعه المصطفی در ادامه متذکر شد: تا وقتی امیر مؤمنان در قید حیات بوده، حضرت عباس هیچ نام و نشانی از خود در باب اخلاق، سیاست، شجاعت و علم مطرح نمی‌کند، در زمان امام حسن مجتبی نیز همین‌طور و در زمان اباعبدالله الحسین نیز همین‌گونه بوده؛ یعنی مطیع و تابع محض. بنابراین کمتر مطلبی از آن وجود مقدس در تاریخ به چشم می‌خورد. این مطیع بودن و خود را مطرح نکردن همان ادبی است که حضرت عباس به آن شهره شده است.

■ **عباس در برابر ائمه معصوم مانند عبد در برابر مولا بود**

حجت‌الاسلام والمسلمین احمدی با این بیان که حضرت عباس علیه‌السلام در برابر سه امام

سپهرغرب، گروه اندیشه – سمیرا گمار؛ عضو هیئت‌علمی جامعه المصطفی گفت: حضرت عباس علیه‌السلام با سه امام معصوم زیست و بالنده شد، او دارای عصمت اختیاری بود و علم و شجاعتش مثال‌زدنی است، از او کمتر خطابه به یادگار مانده چون در محضر امام معصوم جز به ضرورت سخن نمی‌گفت.

شخصیت حضرت ابالفضل العباس (ع) بسیار مورد توجه بوده و ادب و وفای حضرت، در تاریخ مشهور است.

حجت‌الاسلام والمسلمین حضرت عباس (ع) از طریق تقوا و تزکیه و خضوع ایشان در برابر امامان معصوم (ع) بود. ایشان بدون هیچ نگاه برتری‌جویانه به نسبت‌شان با امیرالمؤمنین (ع)، امام حسن (ع) و امام حسین (ع)، فقط به وظایف خود توجه داشتند. شخصیت معنوی، عبادی و اخلاقی حضرت عباس (ع) آن‌قدر زیاد است که نسبت به ایشان کنیه «ابوالفضل»، یعنی پدر فاضل را به‌کار می‌برزن و حضرت به‌واسطه تقوا و ایمان راسخ‌شان احترام و آبروی ویژه‌ای نزد خداوند دارد تا جایی که «باب‌الحوائج» لقب گرفته‌اند. قمر بنی‌هاشم (ع) شجاعی داشت که برخاسته از ایمان بود و پس از شهادت ایشان ائمه اطهار (ع) این ویژگی خاص حضرت عباس (ع) را متذکر شده و آن وجود نورانی را تحسین می‌کردند. امام علی(ع) فرمودند: «لو تمیزت الاشیاء لکان الصدق مع الشجاعة»، اگر اشیاء دسته‌بندی شوند، بدون شک صدق و راستی با شجاعت و قهرمانی همراه خواهد بود. (غزرالحکم، ج۱، ص۸۶) کسی که به انتخاب خود و اعتقاد خود شک ندارد و از سر صدق بندگان می‌کند و از امامان خود اطاعت می‌کند، دلیلی ندارد ترس و وحشتی از کسی به دل خود راه دهد.

با ذکر این مقدمه آن‌چه در ادامه می‌خوانید گفت‌وگوی خبرنگار گروه خبری سپهرغرب با عضو هیئت علمی گروه تاریخ جامعه المصطفی از پژوهشگران برجسته دینی در مورد شخصیت و صفات حضرت عباس علیه‌السلام است؛
حجت‌الاسلام والمسلمین محمداقاسم احمدی می‌گوید عباس علیه‌السلام پرورش یافته دامان اهل بیت بوده و محضر سه امام معصوم را درک کرده، بنابراین با استعداد و ایمانی که داشته عجیب نیست به مقامی برسد که شهیدان به او عبطه بخورند یا سیدالشهدا که عالم و آدم می‌گویند «بابی انت و امی» به برادرش عباس بگویند جانم فدایت...

در ادامه مشروح این گفت‌وگو را بخوانید:
وی در ابتدای سخنان خود با بیان اینکه حضرت ابالفضل العباس علیه‌السلام در خاندان اهل بیت علیهم‌السلام رشد کرد و بالنده شد، گفت: این شخصیت والا در خاندان نبوت تربیت شده. کسب علم کرده، اخلاق مومنه و فضائل شخصیتی خود را به‌دست آورده است.

■ **بالندگی در خانواده وحی او را عباس کرد...**

وی در ادامه با تأکید بر اینکه بالندگی در دامان اهل بیت زمینه‌ای بسیار مناسب برای رشد هر انسان فرهیخته‌ای است، تصریح کرد: با این وصف، هر قدر شایستگی انسان بیشتر باشد، علم، فضیلت، ایمان و تقوای بیشتری دریافت می‌کند. و هرچه انسان کم‌توان باشد، کمتر بهره می‌برد. زندگی و شهادت حضرت عباس نشان

بهره‌گیری از برکات ویژه آن است.

سپهرغرب، گروه اندیشه: شعبان، ماهی است که درهای مغفرت همچنان گشوده است و بندگان می‌توانند از لطف الهی بهره ببرند. سلام بر شعبان، ماه نور، ماه عشق به خدا، ماه رسول‌الله و ماه آمادگی برای میهمانی الهی.

ماه شعبان از راه رسید، ماهی سرشار از رحمت و رضوان الهی، ماهی که نسیم‌های خوش بندگان را به هم‌راه دارد و دل‌ها را برای ورود به ضیافت بزرگ رمضان آماده می‌کند. این ماه که از آن به‌عنوان ماه پیامبر اکرم صلی‌الله علیه و آله یاد شده، فرصتی ناب برای نزدیک شدن به خداوند و بهره‌گیری از برکات ویژه آن است.

شعبان، ماهی است که درهای مغفرت همچنان گشوده است و بندگان می‌توانند از لطف الهی بهره ببرند. در روایات، پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله ماه را ماه خود معرفی کرده‌اند و آن را درپه‌ای برای ورود به رمضان دانسته‌اند. روزه در این ماه، ارزش ویژه‌ای دارد و موجب نورانیت قلب و آمادگی برای درک شب‌های قدر می‌شود.

این ماه، با میلاد بزرگانی گره خورده است که هر یک چراغ هدایت بشیرت‌اند. سوم شعبان، سالروز ولادت سیدالشهدا، امام حسین علیه‌السلام نماد ایثار و آزادگی است. چهارم شعبان، میلاد حضرت ابوالفضل العباس علیه‌السلام اسوه وفاداری و جانبازی، و پنجم شعبان، ولادت زین‌العابدین، امام سجاد علیه‌السلام پیشوای مناجات و بندگی است. این روزها، فرصتی برای تأمل در سیره این بزرگان و الگوبری از آنان است.

عباس علیه‌السلام چشم باز کرده و امیرالمؤمنین را بالای سر خود دیده، همان امامی که کلامش را مادیون کلام خدا و مافوق کلام بشر می‌خوانند. هیچ بشری مثل امیر بیان نیامده و چنین شخصیتی، مربی عباس علیه‌السلام بوده است. وی در ادامه سخنان خود به حماسه کربلا و نقش و حضور حضرت عباس علیه‌السلام در آنجا نیز گریزی زد و تشریح کرد: ایشان در کربلا یک حرکت دقیق و ظریف دارد و آن هنگامی است که فرزندان امام حسین، فرزندان امام حسن، سبب این بیانات در وصف مقام او شده، وگرنه برادران ایشان هم به شهادت رسیده‌اند، اما این تعابیر والا منحصر به شخصیت ابالفضل العباس است.

این کارشناس علوم دینی یادآور شد: در مورد تعابیر لشکر دشمن مبنی بر پسرعمو خواندن حضرت عباس نیز باید توجه کرد، مسأله نسبت خانوادگی نبوده بلکه هم‌قبیله بودن از جانب مادر مطرح است. بنابراین وقتی شمر امان‌نامه آورد و ایشان را با نسبت هم‌قبیله‌ای خطاب قرار داد، ابالفضل العباس به اذن امام حسین علیه‌السلام سخنانی گفت و فرمود: لعنت بر تو و امان‌نامه‌ات، امان‌نامه آورده‌ای که مرا از فرزند فاطمه سلام‌الله علیها جدا کنی؟ اینجا نیز همان‌طور که عرض کردم ادب عباس علیه‌السلام مشهود است و تا امام معصوم دستور نداده

کلامی بر زبان نمی‌آورد.

■ **حضرت عباس (ع)، علمدار عاشورا و اسوه جانبازان**
حجت‌الاسلام والمسلمین احمدی در خاتمه سخنان خود با اشاره به نام‌گذاری روز ولادت حضرت عباس به روز جانباز و تبریک این روز بزرگ به جانبازان سرافراز گفت: ابالفضل العباس قبل از شهادتش جانباز شده و با آن دست‌های برده‌شده نیز تمام تلاش خود را کرد تا از امام و خیم دفاع کند. این نام‌گذاری اتفاق مبارکی بوده و الگوی نیکی برای همه جانبازان است که روز جانباز با نام آن مرد بزرگ که با حلم و بردباری، شجاعت و آزادگی، تلاش و مجاهدت، علمدار دفاع از حق بوده است.

معنا که ایشان با اختیار خود هیچ‌گاه گناه نکرده و آن‌قدر معرفت و علم داشته که باطن گناه را به می‌شناسد و تزکیه و ایمان بالا این مقام را به ایشان می‌دهد.

■ **تعابیر معصومین در مورد حضرت عباس صرفاً احساسی نیست**

وی با ابراز اینکه تعابیرات حضرات معصومین احساسی نبوده وگرنه در مورد دیگر اولاد و برادران ائمه نیز مطرح می‌شد، گفت: مقام عباس علیه‌السلام و اخلاص و معرفت بالای او سبب این بیانات در وصف مقام او شده، وگرنه برادران ایشان هم به شهادت رسیده‌اند، اما این تعابیر والا منحصر به شخصیت ابالفضل العباس است.

این کارشناس علوم دینی یادآور شد: در مورد تعابیرات لشکر دشمن مبنی بر پسرعمو خواندن حضرت عباس نیز باید توجه کرد، مسأله نسبت خانوادگی نبوده بلکه هم‌قبیله بودن از جانب مادر مطرح است. بنابراین وقتی شمر امان‌نامه آورد و ایشان را با نسبت هم‌قبیله‌ای خطاب قرار داد، ابالفضل العباس به اذن امام حسین علیه‌السلام سخنانی گفت و فرمود: لعنت بر تو و امان‌نامه‌ات، امان‌نامه آورده‌ای که مرا از فرزند فاطمه سلام‌الله علیها جدا کنی؟ اینجا نیز همان‌طور که عرض کردم ادب عباس علیه‌السلام مشهود است و تا امام معصوم دستور نداده

کلامی بر زبان نمی‌آورد.

■ **حضرت عباس (ع)، علمدار عاشورا و اسوه جانبازان**
حجت‌الاسلام والمسلمین احمدی در خاتمه سخنان خود با اشاره به نام‌گذاری روز ولادت حضرت عباس به روز جانباز و تبریک این روز بزرگ به جانبازان سرافراز گفت: ابالفضل العباس قبل از شهادتش جانباز شده و با آن دست‌های برده‌شده نیز تمام تلاش خود را کرد تا از امام و خیم دفاع کند. این نام‌گذاری اتفاق مبارکی بوده و الگوی نیکی برای همه جانبازان است که روز جانباز با نام آن مرد بزرگ که با حلم و بردباری، شجاعت و آزادگی، تلاش و مجاهدت، علمدار دفاع از حق بوده است.

## قرآن؛ چراغی برای جست‌وجوی حقیقت

سپهرغرب، گروه اندیشه: ۱۴وا ندی قرن پیش خداوند اراده فرمود و آخرین فرستاده خود را برانگیخت تا برای همیشه تاریخ، چراغی باشد برای روشن‌کردن فراره بشر تا او را از تاریکی‌ها برهاند و به سمت نور هدایت کند. مأموریت پیامبر(ص) چنین به او ابلاغ شد: «یا ایها النبی انا ارسلناک شاهدا و مبشرا و نذیرا و داعیا الی... باذنه و سراجا منیرا؛ ای پیامبر! ما تو را گواه، نویددهنده و هشداردهنده فرستادیم که به فرمان خدا به سوی او دعوت کنی و چراغی روشنی‌بخش باشی.» (احزاب، آیات ۴۶- ۴۵).

این مأموریت تنها محدود به دوران حیات ظاهری پیامبر (ص) نبوده، بلکه همه آیندگان پس از ایشان را نیز در بر می‌گیرد. به این آیات ابتدایی (دوم و سوم) سوره جمعه توجه فرمایید: خداوند در ادامه فلسفه بعثت پیامبر (ص) در نخستین آیه: «هو الذی بعث فی الاممیین رسولا منهم یتلوا علیهم آیاته و یرکبهم و یعلمهم الکتاب و الحکمه و ان کانوا من قبل لفی ضلال مبین» و بلافاصله می‌فرماید: «و آخرین منهم لما یلحقوا بهم... آن‌هایی را هم که هنوز نیامده‌اند دربرمی‌گیرد.»

به‌ویژه امروز که دشمنان بشریت و اذنان فریب‌خورده آن‌ها با به‌کارگیری انواع ابزارهای ارتباطی سعی در انصراف مخاطبان خود در

برداشت از آموزه‌های اسلام دارند و متأسفانه برخی آشنایان با آموزه‌های دینی هم با سکوت

- دوشنبه ۱۵ بهمن ۱۴۰۳**
- سال هفدهم - شماره ۳۰۵۷**

### خبر

### کلید بهره‌مندی از شفاعت حسینی در دنیا و قیامت

سپهرغرب، گروه اندیشه: شفاعت امام حسین(ع) تنها یک امید برای گنهکاران نیست، بلکه پیامی بزرگ برای همه انسان‌ها دارد و آن، دعوت به حرکت در مسیر حق، ایستادگی در برابر ظلم و تلاش برای رهایی از غفلت است.

خداوند نام امام حسین علیه‌السلام را با مفهوم شفاعت گره زده است؛ به‌گونه‌ای که یاد او، امید به نجات و هدایت را در دل‌ها زنده می‌کند. این شفاعت تنها محدود به آخرت نیست، بلکه در دنیا نیز جلوه‌های روشنی دارد که مسیر انسان‌ها را تغییر داده و آنان را به سمت حق هدایت می‌کند.

#### ■ شفاعت فطرس

وقتی در منابع حدیثی و تاریخی‌مان نگاهی می‌اندازیم، با داستان‌های شگرفی از شفاعت امام حسین علیه‌السلام مواجه می‌شویم. داستان فطرس ملک ازجمله روایت‌های مشهوری است که به نقش شفاعتی امام در همان آغازین روزهای تولدشان اشاره دارد. داستان از این قرار است که فطرس به سبب نافرمانی، از مقام خود سقوط کرده بود، اما هنگامی که خود را به گهواره امام حسین علیه‌السلام رساند و به ایشان توسل کرد، خداوند او را به شفاعت آن حضرت بخشید. این روایت، نشان‌دهنده پیوند امام حسین علیه‌السلام با رحمت الهی و نقش او در واسطه‌گری برای بازگشت به قرب پروردگار است.

#### ■ ماجرای حَـزِ رِیاحی

امام حسین علیه‌السلام در طول زندگی خود و حتی در صحنه کربلا، با کلام و رفتارشان، بسیاری را از مسیر جهل و گمراهی نجات دادند. برخورد کریمانه و دعوت مستمّرشان به حق، بیانگر وسعت رحمت و شفاعت ایشان است که حتی شامل کسانی می‌شد که ابتدا در صف دشمنان بودند. ماجرای شفاعت و دستگیری از حر بن یزید ریاحی از جمله این نمونه‌های روشن است. او که ابتدا در برابر آن حضرت ایستاد و مسیر کاروان ایشان را بست، سرانجام با درک حقیقت، در شب عاشورا توبه کرد. امام حسین علیه‌السلام نه‌تنها او را پذیرفت، بلکه به اذن خدا او را به مقامی والا رساند. این ماجرا نشان‌دهنده تأثیر شفاعت امام حسین علیه‌السلام در هدایت و تغییر سرنوشت انسان‌هاست.

#### ■ کشتی نجات امام حسین(ع) و عبور از فتنه‌ها

ویژگی «سفینة النجاة» که به امام حسین علیه‌السلام نسبت داده شده است، شاید در برگزیده‌ی مفهوم شفاعت باشد که در حقیقت بیانگر نقش بی‌بدیل ایشان در هدایت انسان‌هاست. این کشتی نجات، انسان‌ها را از طوفان‌های فتنه و گمراهی عبور داده و به ساحل آرامش و حقیقت می‌رساند. نمونه بی‌بدیل آن را در جریان پیاده‌روی اربعین مشاهده می‌کنیم. این مانور عظیم مردمی که با همراهی تمام ادیان آسمانی و آزادگان دنیا همراه است، مفهوم کشتی نجاتی امام حسین علیه‌السلام و شفیع بودن آن وجود نورانی را به خوبی به تصویر می‌کشاند.

از دیگر سو، زیارت امام حسین علیه‌السلام به‌عنوان یکی از راه‌های بهره‌مندی از شفاعت ایشان مطرح شده است. در روایات، پاداش زیارت کربلا برابر با ثواب حج و عمره شمرده شده و مورد تأکید ائمه اطهار علیه‌السلام قرار گرفته است. این زیارت، پیوند معنوی انسان با امام حسین علیه‌السلام را تقویت کرده و موجب تطهیر قلب و جان می‌شود.

#### ■ قیامت اوج تجلی شفاعت حسینی

اگرچه شفاعت امام حسین علیه‌السلام در دنیا آثار خود را نشان داده، اما اوج آن در قیامت متجلی می‌شود. در روایات آمده است که ایشان در روز قیامت با شفاعت گسترده خویش، حتی گنهکاران محب اهل‌بیت علیه‌السلام را نجات داده و آنان را به سوی رحمت الهی رهنمون می‌کند. بنابراین محبت امام حسین علیه‌السلام، انسان را در مسیر شفاعت ایشان قرار می‌دهد. کسانی که با عشق به ایشان زندگی می‌کنند و به سیره اباعبدالله علیه‌السلام اقتدا می‌کنند، در دنیا و آخرت مشمول عنایات ویژه او خواهند بود، با این منظر، شفاعت امام حسین علیه‌السلام تنها یک امید برای گنهکاران نیست، بلکه پیامی بزرگ برای همه انسان‌ها دارد. این پیام دعوت به حرکت در مسیر حق، ایستادگی در برابر ظلم و تلاش برای رهایی از غفلت است. شفاعت امام حسین علیه‌السلام راه نجاتی است که نه‌تنها در آخرت، بلکه در زندگی دنیا نیز راهگشای حقیقت‌جویان خواهد بود، فقط کافی است دلمان را پیوند به آن وجود مقدس بدهیم.